וכן בגת ורבא אמר לענין מעשר וכן אמר רב ששת וכן בגת לענין מעשר *דתנן שותין על הגת בין בחמין ובין בצונן ופטור דברי רבי מאיר, רבי אליעזר בר צדוק מחייב, וחכ"א על החמין חייב ועל הצונן פטור מפני שמחזיר את המותר: **מתני'** קולט אדם מן המזחילה למטה מי' טפחים, ומן הצינור מ"מ שותה: **גמ'** קולט אין אבל מצרף לא, מ"ט? אמר רב נחמן הכא במזחילה פחות מג' סמוך לגג עסקינן דכל פחות מג' סמוך לגג כגג דמי תניא נמי הכי עומד אדם ברה"י ומגביה ידו למעלה מעשרה טפחים לפחות משלשה סמוך לגג וקולט ובלבד שלא יצרף תניא אידך לא יעמוד אדם ברה"י ויגביה ידו למעלה מעשרה טפחים לפחות מג' סמוך לגג ויצרף אבל קולט הוא ושותה: מן הצינור מ"מ שותה: תנא אם יש בצינור ד' על ד' אסור מפני שהוא כמוציא מרשות לרשות: **מתני'** בור ברה"ר וחולייתו גבוה י' טפחים חלון שעל גביו ממלאין הימנו בשבת, *אשפה ברה"ר גבוה י' טפחים חלון שעל גביו שופכין לתוכה מים בשבת: **גמ'** במאי עסקינן אילימא בסמוכה למה לי חוליא י' אמר רב הונא הכא במאי עסקינן במופלגת מן הכותל ארבעה, וטעמא דאיכא חוליא עשרה, הא ליכא חוליא עשרה קא מטלטל מרה"י לרה"י דרך רה"ר ורבי יוחנן אמר אפילו תימא בסמוכה הא קמ"ל *דבור וחולייתו מצטרפין לעשרה: אשפה ברה"ר וכו': ולא חיישינן שמא תנטל אשפה והא *רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה במבוי אחד שצידו אחד כלה לים וצידו אחד כלה לאשפה ובא מעשה לפני רבי ולא אמר בו לא איסור ולא היתר: היתר לא אמר בו דחיישינן שמא תנטל אשפה ויעלה הים שירטון, איסור לא אמר בו דהא קיימין מחיצות לא קשיא הא דיחיד הא דרבים: **מתני'** *אילן שהיה מיסך על הארץ אם אין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים מטלטלים תחתיו. שרשיו גבוהים מן הארץ ג' טפחים לא ישב עליהן: **גמ'** *א"ר הונא בריה דרב יהושע אין מטלטלין בו יותר מבית סאתים מ"ט

משום

וכן בגת · והאי גת מאי היא אי רה"י וקאמר דלא יעמוד ברה"ר ויושיט לוחרו בגת ויטול כלי וישתה הא תנא ליה רישא אלא לאו בגת כרמלית כגון שאינה גבוהה י': **שותין על הגת** · עומד על הגת ושותה דכל זמן שלא הוליאו לחוץ לאו שתיית קבע היא ופטור מן המעשר בין שמזגו בחמין בין שמזגו בצונן: **מחייב** · במזיגה שמוזגו במים משויא ליה קבע: **על החמין חייב** · דאין ראוי לחזור המותר שמקלקל היין הלכך כי מזג ליה בחמין אדעתא למשתייה כוליה מזג ליה ומשויא ליה מזיגת קבע אבל מזיגת צונן לא משוי' ליה קבע דילמא שתי פורתא ומהדר הלכך כל כמה דשתי הוי ערלי ומתני' דקתני וכן בגת ר"מ היא וקתני לא יעמוד ע"ג קרקע וישתה בגת בלא הפרשת מעשר אא"כ הכנים ראשו ורובו לגת: **מתני' קולט אדם מן המזחילה** · למטה מי' טפחים, גגין שלהן חלקים היו וטחים בטיט ומרזבין קטנים הרבה היו לגג להוציא המים ונותנין למטה מהם דף כנגד אורך הכותל בשיפוע וכל המרזבין שופכין עליו והוא מביא כל המים למקום אחד שלא יזיקו את הכותל, ועומד אדם ברה"ר וקולט בכלי למטה מי' טפחים מן המים היורדין מן המזחילה, וקולט דוקא כדמפרש בגמ' אבל לא יצרף פיו או כלי למזחילה שהוא בפחות משלשה סמוך לגג ואף על פי שהוא למטה מי' מ"מ דהואיל ומוטלת לאורך הכותל ובתוך ג' לגג, דמיא לגג, והוי כמוליא מן הגג שהוא רה"י לרה"ר: **ומן הליטר מ"מ** · כלומר בין קולט בין מצרף משום דליטר לעולם ארוך ויולא לרה"ר וליכא למימר לבוד וכיון דלמטה מעשרה הוא (א) ליכא איסורא ובגמרא מוקים לה כשאין בפיו ארבעה ולא גזרינן אטו היכא דאית ביה ארבעה דאי נמי אית ביה ד' כרמלית הוא דלא גבוה עשרה ומש"ה נקט מתני' גבי *מזחילה למטה מי' משום דבעי' למתני ומן הליטר מ"מ ואי למעלה מי' לא משתרי צירוף הליטר גזירה אטו ליטר שבפיו ארבע' דקא מפיק מרה"י לרה"ר, אבל קליטה אפי' למעלה מי' נמי משתרי דאוירא הוא מקום פטור: **גמ' מצרף** (ב) · פיו או חבית למזחילה והוי כשואב ממנה: **תניא נמי הכי** · דפחות מג' סמוך לגג' כגג דמי והמצרף משם כמצרף בגג: **עומד אדם ברה"י** · כגון בגג: **וקולט** · מן האויר מים שיורדים מגגו של חבירו אבל לא יצרף · {ובמתניתין נמי שמעתי דהכי גרסינן מן הליטר ומ"מ ולא גרסינן מכל מקום בלא וי"ו למשרי צירוף אלא ומ"מ כלומר מ"מ המקלח קולט ומצאתי בתוספתא דצירוף מותר בליטר למטה מי' ועוד הא דקאמר תנא אם יש בליטר ארבעה אסור אהיכא קאי אקליטה מאי מרשות לרשות איכא ואי אצירוף מתני' נמי אסר אפי' כשאין בו ארבעה ואני שמעתי דאתירוצא דמתני' נמי קאי דאוקימנא בפחות מג' לגג הא לאו הכי מצרפין ואין דרך לשון הש"ס כן לומר תנא אתירוץ אמוראים שלא הוזכר במשנה אלא ה"ג ומן הליטר מ"מ וכו' מתני' היא ולמטה מעשרה קאי ולא סיפא דברייתא היא}: **תנא אם יש בצינור ארבעה** · ברוחב: **אסור** · לצרף ואע"ג דלמטה מי' הואי ולבוד נמי ליכא אפ"ה כרמלית מיהא הוי ומפיק מכרמלית לרשות הרבים: **גמ' אי נימא בסמוכה** · שהבור סמוכה לכותל בתוך ארבעה טפחים: **למה לי חוליא עשרה** · בור גופיה רה"י ועמוקה עשרה והרי אין רשות הרבים מפסקת בינתים: **וטעמא דאיכא חוליא עשרה** · דלא מטי דלי לרה"ר: **הא קמ"ל כו'** · ומתניתין לאו כדס"ד דתיהוי חוליא עשרה לבד מבור אלא ה"ק בור ברה"ר וחולייתו סביביו וסך הכל גבוה י' מקרקעית הבור רה"י וממלאין ממנה לחלון: **שופכין לתוכה** · דאשפה רה"י היא: **ולא חיישינן שמא תנטל אשפה** · ותעמוד על פחות מי' ואתי למשרי ביה נמי כמעיקרא: **במבוי** · ראשו אחד פתוח לרה"ר וראשו אחד סתום, ושני לדדיו אחד ים וגידודיו גבוהים י', ואחד אשפה, ובתים וחצירות פתוחין לו בדופן אמצעי: **שירטון** · לימו"ן בלע"ז שמעלה טיט לשפתיו ומתיבש ונעשה קרקע עולם: **דרבים** · מתני' באשפה דרבים: **מתני' המיסך** · שנופו נוטה למטה מכל לדדיו סביב: **מטלטלין תחתיו** · דאמרי' לבוד והרי *) יש כאן מחילה עשרה (ג): **שרשיו גבוהים** · שאין הענפים נמוכין אלא בראשן והולכין ומגביהין אצל חיבורן: **לא ישב עליהן** · דכיון דגבוהין שלשה כאילן חשיבי ואין משתמשין באילן: **גמ' אלא בבית סאתים** · אם היה היקיפו יותר על בית סאתים אין מטלטלין בו אלא בארבע' (ד) ואפילו נטעו מתחילה לכך, דהוי מוקף לדירה: **מ"ט** · הא כל היקף לדירה אפילו עשרה כורים מותר:

*) עי' בפירש"י ברי"ף

משום

קולט אדם מן המזחילה למטה מי' · כן גריס בקונטרס פי' מאויר אבל לא יצרף פיו או כלי למזחילה לפי שהמזחילה בפחות מג' סמוך לגג ואע"פ שהיא למטה מי' מ"מ ה"ל כמוליא מן הגג לרה"ר כיון דתוך ג' לגג היא: **מן** הליטר מכל מקום שותה · פירוש אפי' בצירוף כיון שהוא למטה מי' ורחוק שלשה טפחים מן הגג דליכא לבוד ובגמרא מוקי לה דלית ביה ארבעה דאי הוי ביה ארבעה היה אסור לצרף דמכרמלית לרה"ר קא מפיק וכפירוש הקונטרס מוכח בתוספתא דמתיר צירוף בליטר למטה מי' לכך נראה כגרסת הקונט' דגרים גבי מזחילה למטה מי' דאי הוי גרסי' למעלה מי' הוה משמע (ס) ליטר אפילו למעלה שרי ולמטה אפי' מזחילה שרי ובתוספתא לא שרי אלא הליטר למטה אבל ליטר למעלה מי' או מזחילה אפילו למטה אסור ואית דגרס ומן הליטר ומ"מ מותר ובקונטרס הקשה על זאת הגי' בגמרא: **לא** יעמוד אדם ברה"ר ויגביה ידו למטה מי' · כן גי' ר"ח אבל בקונטרס גרס לא יעמוד אדם ברה"י והכי פירושא לא יעמוד על גגו ויצרף מגג חבירו שגבוה ממנו עשרה טפחים ולא עירבו ואתיא אפי' *כר"מ דאמר גגות רשות אחת הן דבגג גבוה י' מודה ואפילו לר"ש מצי אתיא דמצי לפרושי דלצרף אסור ולהביאם לבית קאמר וקולט מותר אפילו להביאם וכגון שלא שבתו בגג חבירו דאי שבתו פשיטא דאסור להביאם לבית ומ"מ אע"ג דלא שבתו אסור לצרף ולהביאם לבית דדמי ממש דמגג לבית קא מייתי אבל לישנא דברייתא לא משתמע כר"ש דקאמר אבל קולט הוא ושותה משמע במקומו מכלל דצירוף אפילו במקומו אסור והא דאמר בגיטין בהזורק (דף עט:) א"ר יהודה אמר שמואל לא יעמוד אדם בגגו ויקלוט מי גשמים מגגו של חבירו היינו להביאם לבית כדפרישית לעיל *צריך לומר דאיירי כששבתו בגג דבשלא שבתו שרי כדאמ' הכא ומהר"י אומר דהתם איירי בקולט מאויר גג חבירו והכא בקולט מאויר גג שלו בסמוך לגג חבירו:

וכן

[לעיל פט.]

◆

רבינו חננאל

ניקו ונגזור נמי כרמלית אטו רשות הרבים גזירה לגזירה לא גזרינן ודייק אביי מדתנן וכן בגת והגת ככרמלית היא. ודחי רבא ואמר וכן בגת לא קתני לענין שבת דלענין שבת מן הגת שרי ואע"ג דלא מעייל רישיה ורובו התם. כי קתני וכן בגת לענין מעשר דפטור כר' מאיר דתנן שותין על הגת בין בחמין ובין בצונן ופטור דברי ר' מאיר ר' אלעזר בר צדוק מחייב. וחכ"א על החמין חייב לעשר שאינו זה עראי אלא קבוע על הצונן פטור כי עראי הוא מפני שמחזיר המותר לו בכוס. משא"כ בחמין: **קולט** מן מזחילה למעלה מי' טפחים ומן הצנור מכל מקום ושותה. פי' קולט מקבל ותופש מן המים היורדין מלמעלה ושותה אבל מצרף לא כלומר לערב המים היורדין מלמעלה עם המים שכבר נחו בקרקע מ"ט אמר רב נחמן הכא במזחילה פחות מג' טפחים סמוך לגג עסקינן דכל פחות מג' סמוך לגג כגג דמי. ואלו המים שקלט מן הגג קלטם שהוא רה"י ולפיכך אינו ראוי לצרפם עם התחתונים שהם ברה"ר תניא נמי הכי כו' ותניא אידך לא יעמוד ברה"ר כו': ירושלמי סילון השמר ברשות הרבים גבוה י' ורחב ד' אין שופכין בתוכו מים שמתגלגלין ויורדין: בור ברה"ר וחולייתו וכו'. אמרינן אי בסמוכה אפי' פחות מי' טפחים כרמלית היא ושרי ואוקימנא בבור המופלג מן הכותל ד' טפחים אם אין בחולייתו י' טפחים הרי האויר דביני ביני עד הכותל רה"ר נמצא מטלטל המים מן הבור שהוא רה"י לבית שהוא רה"י דרך חליתו על ד' טפחים שהן רה"ר אבל אם חליתו י' טפחים נמצאו המים כשעולין מפי החוליא למעלה מי' טפחים שהוא רה"י לרה"י ר' יוחנן אמר אפילו תימא בסמוכה לא אמרינן וחולייתו גבוהה י' טפחים אלא ללמד דבור וחולייתו מצטרפין לי'. אשפה ברה"ר כו'. ואקשינן וניחוש שמא תנטל אשפה וישאר המקום רה"ר דהא אמרו משמיה דר' יצחק מעשה במבוי כו' פי' שירטון רפש וטיט וכשייבש נעשה ארץ ובני אדם עוברין ובאין עליו ויעשה המקום רה"ר ונמצא המבוי [פתוח] לרה"ר ופרקינן אשפה דמתניתין אשפה דרבים היא שאין עשויה לפנות ואשפה דמבוי אשפה דיחיד דעבידא לאיפנויי: אילן המיסך על הארץ אם אין נופו גבוה שלשה טפחים מטלטלין תחתיו. פירוש כיון שאין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים חזינן להאי נוף כאילו דמסי על הארץ דכל פחות מג' כלבוד דמי. והא הוי מחיצות לתחת האילן לפיכך נעשה תחת האילן רה"י ומותר לטלטל בכולו. אמר רב הונא בריה דר' יהושע אין מטלטלין בה יותר מבית סאתים כו'

שרשיו

לד א מיי' פי"ט מהל' מעשר הלכה טו:

לה ב ג ד מיי' פט"ו מהל' שבת הל' ג סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שנא:

לו ה ו מיי' שם הל' ט וסמג שם טוש"ע א"ח סי' שמה סעיף ו:

לז ז ח מיי' שם הל' י וטוש"ע שם סעיף ג:

לח ט י מיי' פט"ז מהל' שבת הלכה כד טוש"ע א"ח סי' שסב סעיף ח:

שבת יא: [עמ"ש] מעשרות פ"ד מ"ד

[לעיל ח. ע"ש בתוספות ד"ה זורקין]

[לעיל פח. שבת ק.]

לעיל ח.

לעיל טו. סוכה כד:

[סוכה כד. ע"ש]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומן הליטר וכו' דלמטה מעשרה הוא קולט ליכא איסורא: (ב) ד"ה מגרף פיו וכו' נמחק כל הדבור: (ג) ד"ה מטלטלין וכו' מחילה עשרה שאין הענפים כנ"ל ותיבת שרשיו גבוהין נמחק והד"א: (ד) ד"ה אלא בבית וכו' אלא בארבע אמות

ואפילו: (ס) תוס' ד"ה ומן הליטר וכו' הוה משמע דליטר אפילו למעלה מעשרה שרי ולמטה מי' אפילו מזחילה שריא ובתוספתא לא שרי אלא בליטר למטה מעשרה אבל וכו' למטה מעשרה אסור:

נושא
דרכים שונים של
שתית ושאיבת
מים הנוזלים
מן הגג דרך מזחילה
או צינור
צבור מי שעומד
ברה"ר

נושא
שימוש:
1) בבור
2) באשפה
שנמצאים
ברה"ר
לבית
(מרה"י
לרה"י
דרך רה"ר)

נושא
טלטול
תחת אילן
שמיסך על
הארץ
א-בית סאתים
ב-יותר
מב' סאה